

Ion Podosu

Scrieri rostite

Prefață de
Radu Sergiu Ruba

LIMES

2019

Cuprins

Consemnări și cuvinte de întâmpinare .12

Bastonul Alb la Muzeul Etnografic al Transilvaniei	14
<i>Bazarul cu amintiri</i> de Viorel Șerban	17
Ion Blăjan – O personalitate a lumii nevăzătorilor	25
O lansare excepțională de carte la Biblioteca Județeană „Octavian Goga” din Cluj Napoca	32
Poezia ca mod de existență	37
Real și imaginar în lumea viselor	44
Viorel Șerban, la un nou volum	50

Dialoguri hertziene 56

Amintiri despre Ion Blăjan (interviu cu scriitorul Ioan Popa)	58
Bucuria de a scrie (Interviu cu Viorel Șerban)	63
Despre tehnologia de acces pentru persoanele cu dizabilități	

de vedere cu asistentul universitar Dr. Marian Pădure	67
Domnul Ilie Furtună – la o vârstă rotundă (80 de ani de viață)	76
Educația copiilor cu deficiențe multiple (interviu cu lector universitar doctor Andrea Hathazi)	82
În dialog cu primarul municipiului Turda, Tudor Ștefănie	93
O experiență mai puțin obișnuită	96
O imagine mai bună despre nevăzători (interviu cu scriitorul Cornel Udrea)	100
Pasiune și competență (interviu cu Cristian Ștefan Halus)	109
Profesoara Roxana Czicker – o personalitate a Liceului pentru Deficienți de Vedere Cluj	116
Un nou debut editorial: Traian Oros	127

**Consemnări
și cuvinte de întâmpinare**

Bastonul Alb la Muzeul Etnografic al Transilvaniei

Între parteneriatele pe care le are Filiala Județeană Cluj a ANR cu diferite instituții și organizații nonguvernamentale se află și proiectul „Reducerea decalajelor dintre muzee și persoanele cu deficiențe de vedere”, un proiect internațional, realizat cu parteneri din Grecia și Bulgaria. Din țara noastră, iau parte la acest proiect Departamentul de Psihopedagogie Specială din cadrul Facultății de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, Muzeul Etnografic al Transilvaniei, Liceul Special pentru Deficienți de Vedere și, după cum am menționat, filiala noastră.

Printre obiectivele specifice acestui proiect putem aminti:

- Toți cei implicați în acțiuni muzeale și expoziționale trebuie să exploreze și să dezvolte soluții creative pentru realizarea proiectelor incluzive pentru persoanele cu dizabilități în general și, în mod special, pentru cele cu dizabilități de vedere.

- Muzeele, în galeriile și siturile culturale să faciliteze accesul fizic, senzorial și intelectual al persoanelor cu deficiențe de vedere.
- Persoanele care lucrează în acest domeniu să devină tot mai conștiente și mai competente privind necesitatea accesibilizării spațiilor, instalațiilor și obiectelor din colecții pentru persoanele cu toate tipurile de dizabilitate, îndeosebi pentru persoanele cu deficiențe vizuale.

În acest context, cu ocazia Zilei internaționale a Bastonului Alb, filiala noastră a organizat și sponsorizat un concurs de orientare și mobilitate spațială cu elevii de la LSDV și o masă festivă, iar în ziua de șase octombrie ne-am propus, în cadrul proiectului amintit, o vizită la Muzeul Etnografic al Transilvaniei. Astfel, un grup de 15 nevăzători din Cluj-Napoca și din Turda, însoțiți de referenții Ina Boncea și Bogdan Pașca, s-au deplasat pe jos de la sediul filialei până la muzeu, unde am fost întâmpinați cu multă căldură și disponibilitate. Ghidul nostru ne-a condus în secția amenajată special pentru persoanele cu dizabilități de vedere, deplasarea aici făcându-se pe benzile tactile cauciucate.

Trebuie să semnalăm că în dreptul fiecărui obiect expus se află inscripții în alfabetul braille cu denumirea obiectului și la ce folosea acesta.

Uneltele folosite la munca câmpului (plugul, grapa, și altele mai mari) au putut fi percepute prin desenele în relief, iar celelalte care sunt utilizate în diferitele meșteșuguri țărănești sau în diferite activități ca: pescuitul, stupăritul etc. ne-au fost prezentate în mod direct. De asemenea, vizitatorii au avut posibilitatea să observe anumite elemente ale costumului popular și, în miniatură, o casă țărănească cu dotările ei. Desigur, pe pereți erau numeroase și reușite fotografii ce înfățișau diferite aspecte ale vieții rurale, acestea fiindu-ne prezentate verbal de către însoțitorii noștri.

Cu toate că multe din obiectele prezentate ne erau cunoscute, mulți dintre noi născuți fiind la țară, cu ocazia acestei vizite ne-am manifestat plăcerea și interesul pentru cele atinse, sentimentele concretizându-se și în completarea chestionarelor de la finalul vizitei. Am plecat de la Muzeul Etnografic al Transilvaniei cu impresii și aprecieri deosebite pentru eforturile muzeografilor de a ne înfățișa cu cât mai veridic posibil tot ceea ce posedă această secție specială, iar sentimentul cu care ne întoarcem la casele noastre este acela de a reveni în acest spațiu cultural al Municipiului Cluj-Napoca.

Bazarul cu amintiri
de Viorel Șerban
(Editura Limes, Cluj-Napoca, 2017)

Al șaptelea volum din creația lui Viorel Șerban, recent apărut, are un titlu emblematic, *Bazarul cu amintiri*, deoarece cuprinde o seamă de proze scurte și două profesii de credință, reunite într-o varietate tematică și stilistică deosebite. Trebuie să semnalăm dintru început și alternanța poezie-proză, devenită o constantă în scrisul lui Viorel Șerban, căci autorul debuta în 2001 cu o plachetă de versuri, *În umbra cuvintelor*, urmat, în 2003, de un volum de proză scurtă, *Fețele trecutului*, alternanță continuată până la acest ultim volum, pe care dorim să-l prezentăm.

Cartea aceasta are un caracter antologic și eclectic, pentru că anumite piese sunt preluate din celelalte două volume de proză scurtă (*Fețele trecutului* și *Colecționarul de amintiri*) sau sunt variante „remixate”, fiind acum grupate în patru capitole, cum își intitulează autorul ciclurile: *Nostalgii* și *amintiri*,

Întâmplări de tot hazul, Fețele trecutului și Cu cărțile pe masă.

Faptele și întâmplările relatate de autorul-narator sau de naratorul-personaj s-au petrecut într-un trecut mai mult sau mai puțin îndepărtat și, după cum Șerban mărturisea, într-un interviu de mai an, cele prezentate în aceste proze scurte sunt „întâmplări din viața masorilor, în foarte mare măsură, din viața mea, întâmplări petrecute la marginea canapelei de masaj.”

Primul ciclu conține două povestiri (Prietenii și *Ochi albaștri*, care se circumscriu evocărilor, pline de nostalgie referitoare la anii adolescenței și ai primei tinereți, continuând, într-un anumit fel, pe cele din ciclul *Amintiri din școala clujeană* din volumele anterioare, extinzând însă spațiul de desfășurare a aducerilor aminte. De altfel, în debutul povestirii *Prietenii*, autorul face o profesiune de credință asupra sentimentelor pe care le retrăiește, întorcându-se în acele timpuri revoluționare: „Parcă mai ieri eram tânăr, tânăr de tot, și parcurgeam viața alături de prietenii mei, lipsiți de griji majore. Când s-au dus toți acești ani?... Știu bine că i-am trăit pe toți. Revăd, adesea, cum erau odată acei ani, cu toate speranțele și visele lor.”

Ochi albaștri e o povestire în ramă, fiindcă reîntâlnirea lui Vio, personajul narator, cu

Beatrice, îi prilejuiește rememorarea unei aventuri de dragoste, din vremea liceului, cu chelnerița Veronica. La un moment dat, când cei doi iau masa într-un restaurant, apare intempestiv un consătean al lui Vio, care îi amintește, agasant și chiar enervant, de evenimentul dramatic din copilărie în care protagonistul și-a pierdut vederea, fapt care îi provoacă o adâncă tulburare: „Evenimentele acelei zile nefaste nu puteam spune că le uitasem, așa ceva nici nu se poate uita oricât timp s-ar așterne peste ele, însă zăceau undeva într-un sertar al memoriei, puțin prăfuite, sertar ce fusese deschis de acel om cu atâta brutalitate care, în negliobia sa, nici nu își dăduse seama în ce rană dureroasă scormonise.”

Dincolo de această dramă prin care a trecut eroul, regăsim și un adevărat pean adus femeii și dragostei, prin fraze de o aleasă frumusețe și un indicibil mister.

Ciclul al doilea al volumului – *Întâmplări de tot hazul* – ne transpune în tematica umoristică a lui Viorel Șerban, scriitorul explorând și exploatând fațetele banalului, ale cotidianului, ce decurg din relația masor-pacient, relevate de conversația necesară pe care trebuie să o susțină în timpul efectuării procedurii. Nu numai aceste discuții scot la iveală fapte și întâmplări hazlii, uneori ridicole, alteori frizând absurdul (a se vedea *Sarmalele, Câinele, slăni-*

na și carnetul de partid, Fumătorii, Bioenergeticianul etc.), ci și de situațiile prin care trece masorul, provocate de aroganța, ignoranța sau incultura unor pacienți, chiar și ale unor cadre medicale (*Scaune și scaune, Nu numai pacienților li se întâmplă, Perle în cascadă, Dialog academic*).

În acest ciclu predomină specia literară a schiței, textele putându-se transforma ușor în niște scenete amuzante, dinamice, în care umorul blând al autorului, mai degrabă ironia, nu șfichiuieste defectele omenesci, limbajul scâlcit, defectuos al unor oameni, ci le apostrofează cu subtilitate, uneori chiar cu un fel de înțelegere, așa cum se întâmplă cu unele personaje (pacienți și nu numai), care spun „spor de promiscuitate”, în loc de „spor de prevenție; „tratament cu indiferență”, în loc de „tratament cu curenți interferențiali”; „băi balcanice”, în loc de „băi galvanice”; „radioepiscopie” în loc de „radioscopie” etc.

În aceste proze, Șerban îmbină cu măiestrie două tipuri de comic: comicul de situație și cel de limbaj, rezultând un umor savuros și de calitate.

Cu *Fețele trecutului*, o a treia secțiune a cărții, se schimbă radical registrul tematic și stilistic al povestirilor, autorul înfățișându-ne universul concentraționar al lagărelor sovietice și al închisorilor securității din țara noastră,

precum și dramele sufletești prin care trec eroii ca tânărul student din *Opt ani în Infernul roșu* sau Titus Bora din *Victime și călăi*. Prima narațiune este la persoana întâi, personajul-narator traversează o serie de întâmplări nefericite, culminând cu ajungerea în lagărele din Siberia și de pe Volga, din care nu scapă decât după opt ani, afectat psihic și social. Acuzația de spion provine dintr-o împrejurare fericită, inițial: reîntâlnirea cu iubita sa Herta la un festival a tineretului organizat de sovietici în sectorul pe care aceștia îl dețineau în capitala Austriei după război. Fiind văzut că vorbește cu această fată, venită dintr-un sector occidental, tânărul este suspectat de spionaj și, după o judecată sumară la Budapesta, este trimis în Siberia.

În *Victime și călăi*, acțiunea debutează în toamna anului 1957, după revoluția maghiară, perioadă în care, la noi, se desfășura procesul de colectivizare, „opera de transformare a țărânului român în sclav pe propriul lui pământ”, cum o caracterizează autorul, avându-l ca personaj central pe profesorul Titus Bora, „proaspăt absolvent al facultății de istorie”. El participase în luna mai din același an la organizarea serbărilor de la mănăstirea Putna, cu ocazia împlinirii a cinci sute de ani de la urcarea lui Ștefan cel Mare pe tronul Moldovei. Deoarece făcuse parte din comitetul de organizare al